

# PISA 4U

## Επίδραση παραγόντων σχετικών με τους εκπαιδευτικούς της Ελλάδας στην κατανόηση κειμένου με βάση τα δεδομένα PISA 2018



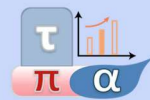
Πανεπιστήμιο  
Ιωαννίνων



Εργαστήριο  
Διδακτικής  
& Σχολικής  
Παιδαγωγικής  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ



Εθνικό  
Πρόγραμμα  
Ανάπτυξης  
2021-2025



Τομεακό  
Πρόγραμμα  
Ανάπτυξης  
2021 - 2025

Η εκπόνηση του παραδοτέου εντάσσεται στο Έργο «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

**Επιστημονικός Υπεύθυνος:**

Αναστάσιος Εμβλωτής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων  
Διευθυντής Εργαστηρίου Διδακτικής & Σχολικής Παιδαγωγικής

**Επιστημονικοί Συνεργάτες:**

Γεώργιος Χιονάς, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Το υλικό PISA4U διατίθεται με άδεια 'Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0'. [ελεύθερη χρήση, αναπαραγωγή, αναδιανομή, παρουσίαση και αξιοποίηση, με την προϋπόθεση να μην υπάρχει πρόθεση εμπορικής εκμετάλλευσης. Απαιτείται αναφορά του δημιουργού ή του δικαιούχου της άδειας. Οποιοδήποτε παράγωγο έργο μπορεί να διανεμηθεί μόνο με την ίδια ή παρόμοια άδεια] <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>



## Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	3
Λίστα Πινάκων .....	3
Εισαγωγή .....	4
Μεθοδολογία .....	4
Συμμετέχοντες/ουσες .....	4
Μεταβλητές Μελέτης.....	5
Ερευνητικός Σχεδιασμός.....	6
Λογισμικό Ανάλυσης και Διαχείριση Δεδομένων .....	6
Αποτελέσματα .....	6
Βιβλιογραφία .....	7

## Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1. Ανεξάρτητες μεταβλητές έρευνας .....	5
Πίνακας 2. Αποτελέσματα παλινδρόμησης .....	6

## Επίδραση παραγόντων σχετικών με τους εκπαιδευτικούς της Ελλάδας στην κατανόηση κειμένου με βάση τα δεδομένα PISA 2018

### Εισαγωγή

#### Θεωρητικό Πλαίσιο και Ερευνητικοί Στόχοι

Η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την ικανότητα κατανόησης κειμένου (reading literacy) αποτελεί βασικό αντικείμενο της εκπαιδευτικής έρευνας, με το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών/τριών PISA (Programme for International Student Assessment, PISA) του Ο.Ο.Σ.Α. (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) να παρέχει ένα πλούσιο πλαίσιο δεδομένων για συγκριτική ανάλυση σε διεθνές επίπεδο (OECD, 2019).

Η επίδοση στην κατανόηση κειμένου, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, δεν διαμορφώνεται αποκλειστικά από ατομικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών, αλλά και από θεσμικούς και σχολικούς παράγοντες που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό και τις παιδαγωγικές πρακτικές. Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία αποκτούν οι δείκτες που αποτυπώνουν τόσο το επίπεδο πιστοποίησης των εκπαιδευτικών (PROATCE) όσο και τις συμπεριφορές τους που ενδέχεται να παρεμποδίζουν τη μαθησιακή διαδικασία (TEACHBEHA) (Boman & Wiberg, 2024; Kemethofer et al., 2023; Luschei, & Jeong, 2020; Tsou, 2024).

Η παρούσα έκθεση διερευνά την επίδραση σχολικών παραγόντων στην κατανόηση κειμένου μαθητών/τριών στην Ελλάδα, με έμφαση στη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών στο σχολικό περιβάλλον καθώς και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού προσωπικού όπως η πιστοποίηση τους από την εκάστοτε αρμόδια εκπαιδευτική αρχή.

Στο πλαίσιο αυτής της διερευνητικής προσέγγισης, η παρούσα μελέτη αναλύει τα δεδομένα του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας, αξιοποιώντας τον διαγωνισμό PISA 2018.

### Μεθοδολογία

#### Συμμετέχοντες/ουσες

Για την παρούσα ανάλυση αξιοποιήθηκαν δεδομένα από το Πρόγραμμα PISA 2018 για την Ελλάδα. Το αρχικό δείγμα περιλάμβανε 6.403 μαθητές/τριες από την Ελλάδα. Μετά τον καθαρισμό των δεδομένων, το τελικό αναλυτικό δείγμα περιλάμβανε 5.604 μαθητές/τριες από την Ελλάδα (87,5%).

## Μεταβλητές Μελέτης

### Εξαρτημένη Μεταβλητή

Η εξαρτημένη μεταβλητή της παρούσας έρευνας ήταν η επίδοση στην κατανόηση κειμένου (PV\_Read), όπως αποτυπώνεται στο PISA 2018. Σημειώνεται ότι η Γλώσσα ήταν το αντικείμενο εστίασης στην έρευνα PISA 2018. Η επίδοση υπολογίστηκε βάσει της Θεωρίας Απόκρισης Στοιχείου (Item Response Theory – IRT) και εκφράστηκε μέσω πιθανοφανών τιμών (plausible values).

### Ανεξάρτητες Μεταβλητές

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της παρούσας έρευνας αντιπροσωπεύουν βασικές διαστάσεις χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού προσωπικού που, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, επηρεάζουν τη μαθησιακή διαδικασία και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Συγκεκριμένα, συμπεριλήφθηκαν μεταβλητές που αφορούσαν τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών στο σχολικό περιβάλλον καθώς και χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού προσωπικού όπως η πιστοποίηση τους από την αρμόδια εκπαιδευτική αρχή. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1.

**Πίνακας 1. Ανεξάρτητες μεταβλητές έρευνας**

Θεματική Ενότητα	Κωδική Ονομασία	Τύπος	Περιγραφή
PROATCE	Συνεχής (Αναλογία) <sup>1</sup>	Ποσοστό εκπαιδευτικών που είναι πλήρως πιστοποιημένοι από αρμόδια εκπαιδευτική αρχή. Ο δείκτης υπολογίζεται διαιρώντας τον αριθμό των πλήρως πιστοποιημένων εκπαιδευτικών με το σύνολο των εκπαιδευτικών <sup>3</sup>	Η αρμόδια αρχή διαφέρει από χώρα σε χώρα (π.χ. Υπουργείο Παιδείας, εθνικός οργανισμός πιστοποίησης εκπαιδευτικών, περιφερειακές εκπαιδευτικές αρχές). Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο των προτάσεων (SC018Q01TA / SC018Q02TA).  Αποτυπώνει τις αντιλήψεις των διευθυντών/ντριών για συμπεριφορές των εκπαιδευτικών που ενδέχεται να δυσχεραίνουν τη μάθηση. Αποτελείται από πέντε ερωτήσεις σχετικά με το κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών/τριών, απουσιάζουν συχνά, αντιδρούν στις καινοτομίες, είναι υπερβολικά αυστηροί ή δεν προετοιμάζονται επαρκώς για τη διδασκαλία. Οι απαντήσεις δίνονται σε τετραβάθμια κλίμακα (1 = Καθόλου, 2 = Πολύ λίγο, 3 = Αρκετά, 4 = Πολύ), με υψηλότερες τιμές να υποδηλώνουν εντονότερη παρουσία παρεμποδιστικών συμπεριφορών (SC061Q06TA-SC061Q10TA).
TEACHBEHA	Συνεχής (WLE) <sup>2</sup>	Δείκτης συμπεριφοράς εκπαιδευτικών που εμποδίζουν τη μάθηση <sup>3</sup>	

Σημειώσεις. <sup>1</sup>Αναλογία: Εύρος 0-1 (π.χ. 0.8 = 80%). <sup>2</sup> WLE (Weighted Likelihood Estimates): Τυποποιημένες μεταβλητές με Μ.Ο = 0 και Τ.Α = 1. <sup>3</sup> Συμπληρώνεται από διευθυντές/τριες σχολείων.

## Ερευνητικός Σχεδιασμός

Η παρούσα έκθεση υιοθέτησε ποσοτική προσέγγιση, αξιοποιώντας δευτερογενή ανάλυση δεδομένων από το διεθνές πρόγραμμα αξιολόγησης PISA 2018. Για την ανάλυση εφαρμόστηκε η πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση με ταυτόχρονη εισαγωγή όλων των ανεξάρτητων μεταβλητών (enter method), προκειμένου να εκτιμηθεί η συνολική συνεισφορά των ανεξάρτητων μεταβλητών στην ερμηνεία της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής (επίδοσης στην κατανόηση κειμένου). Παράλληλα μέσω αυτής της προσέγγισης έγινε αποτίμηση της σχετικής σημαντικότητας κάθε παράγοντα στη συνολική ερμηνεία της κατανόησης κειμένου των μαθητών/τριών στην Ελλάδα.

### Λογισμικό Ανάλυσης και Διαχείριση Δεδομένων

Οι στατιστικές αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν χρησιμοποιώντας το λογισμικό IBM SPSS Statistics (έκδοση 29.0) και το IDB Analyzer (έκδοση 5.0.41). Το IDB Analyzer χρησιμοποιήθηκε για την κατάλληλη διαχείριση των πιθανοφανών τιμών (plausible values) και των σταθμίσεων δειγματοληψίας του PISA, ενώ το SPSS για τις αναλύσεις παλινδρόμησης. Εφαρμόστηκε η μέθοδος listwise deletion ως μέθοδος χειρισμού των ελλειπουσών τιμών, οδηγώντας στον αποκλεισμό των πειραματικών μονάδων με ελλιπή τιμή σε οποιαδήποτε από τις μεταβλητές που συμπεριλήφθηκαν στα μοντέλα.

## Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον Πίνακα 2, ο οποίος περιλαμβάνει τους μη τυποποιημένους συντελεστές παλινδρόμησης (B), τα τυπικά σφάλματα (SE), τις τιμές t-test, τους τυποποιημένους συντελεστές (Beta), καθώς και τους δείκτες στατιστικής σημαντικότητας (p) για κάθε μεταβλητή.

**Πίνακας 2. Αποτελέσματα παλινδρόμησης**

Μεταβλητή	B	SE	t	Beta
Σταθερός όρος	452.00***	13.79	32.78	–
PROATCE	1.57	15.22	0.10	0.01
TEACHBEHA	-4.95	3.79	-1.31	-0.05
R <sup>2</sup>	<b>0.00</b>			

Σημείωση. \*p < .05. \*\*p < .01. \*\*\*p < .001.

Αναφορικά με την Ελλάδα, το μοντέλο δεν εξήγησε ουσιαστικό ποσοστό της μεταβλητότητας στην επίδοση στην κατανόηση κειμένου ( $R^2 = 0\%$ ). Ο σταθερός όρος στην κατανόηση κειμένου ήταν 452.00 μονάδες, αντιπροσωπεύοντας τη βασική επίδοση στο σημείο αναφοράς των μεταβλητών του μοντέλου (για τις WLE μεταβλητές ο μέσος όρος Ο.Ο.Σ.Α. είναι μηδέν, για τις υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές το μηδέν αποτελεί επίσης τιμή αναφοράς). Η συμπεριφορά εκπαιδευτικών που εμποδίζει τη μάθηση (TEACHBEHA) είχε αρνητική σχέση με την επίδοση ( $B = -4.95$ ,  $\beta = -0.05$ ), χωρίς όμως στατιστική σημαντικότητα ( $p > .05$ ). Η αναλογία πιστοποιημένων εκπαιδευτικών (PROATCE) δεν εμφάνισε επίσης στατιστικά σημαντική επίδραση. Το ποσοστό εξήγησης της διακύμανσης στην επίδοση στην κατανόηση κειμένου ήταν εξαιρετικά χαμηλό (0%). Καμία από τις δύο εξεταζόμενες μεταβλητές δεν συνδέθηκε με στατιστικά σημαντική επίδραση στην κατανόηση κειμένου.

## Βιβλιογραφία

Boman, B., & Wiberg, M. (2024). The influence of SES, migration background, and non-cognitive abilities on PISA reading and mathematics achievement: evidence from Sweden. *European Journal of Psychology of Education, 39*(3), 2935-2951. <https://doi.org/10.1007/s10212-024-00805-w>

Kemethofer, D., Weber, C., Brauckmann-Sajkiewicz, S., & Pashiardis, P. (2023). Examining the trident: How data from the PISA study can be used to identify associations among context, school leadership and student outcomes. *Journal of Educational Administration, 61*(2), 162-177. <https://doi.org/10.1108/JEA-02-2022-0030>

Luschei, T. F., & Jeong, D. W. (2020). School Governance and Student Achievement: Cross-National Evidence From the 2015 PISA. *Educational Administration Quarterly, 57*(3), 331-371. <https://doi.org/10.1177/0013161X20936346>

OECD. (2019). *PISA 2018 results (Volume I): What students know and can do*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>

Tsou, T.-R. (2024). Family Background, Schooling, and Academic Achievement: Taiwan as an Illustrative Case. *SAGE Open, 14*(4). <https://doi.org/10.1177/21582440241301893>

# PISA4U



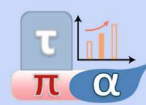
Πανεπιστήμιο  
Ιωαννίνων



Εργαστήριο  
Διδακτικής  
& Σχολικής  
Παιδαγωγικής  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ



Εθνικό  
Πρόγραμμα  
Ανάπτυξης  
2021-2025



Τομεακό  
Πρόγραμμα  
Ανάπτυξης  
2021 - 2025

Η εκπόνηση του παραδοτέου εντάσσεται στο Έργο «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.